

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/87

Karar Sayısı : 2025/253

Karar Tarihi : 11/12/2025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Elbistan İnfaz Hâkimliği

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 2. maddesine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Denetim süresi içinde kasıtlı bir suçun işlenmesi nedeniyle ertelenen hapis cezasının infazı talebiyle yapılan başvuruda itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 51. maddesi şöyledir:

"Hapis cezasının ertelenmesi

Madde 51- (1) İşlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış veya altmışbeş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Ancak, erteleme kararının verilebilmesi için kişinin;

a) Daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması,

b) Suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması,

gerekir.

(2) Cezanın ertelenmesi, mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi koşuluna bağlı tutulabilir. Bu durumda, koşul gerçekleşinceye kadar cezanın infaz kurumunda çektirilmesine devam edilir. Koşulun yerine getirilmesi halinde, infaz hâkimi kararıyla hükümlü infaz kurumundan derhal salıverilir.

(3) Cezası ertelenen hükümlü hakkında, bir yıldan az, üç yıldan fazla olmamak üzere, bir denetim süresi belirlenir. Bu sürenin alt sınırı, mahkûm olunan ceza süresinden az olamaz.

(4) Denetim süresi içinde;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmayan hükümlünün, bu amaçla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi hükümlünün, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Onsekiz yaşından küçük olan hükümlülerin, bir meslek veya sanat edimmelerini sağlamak amacıyla, gerektiğinde barınma imkanı da bulunan bir eğitim kurumuna devam etmesine,

mahkemece karar verilebilir.

(5) Mahkeme, denetim süresi içinde hükümlüye rehberlik edecek bir uzman kişiyi görevlendirebilir. Bu kişi, kötü alışkanlıklardan kurtulmasını ve sorumluluk bilinciyle iyi bir hayat sürmesini temin hususunda hükümlüye öğütte bulunur; eğitim gördüğü kurum yetkilileri veya nezdinde çalıştığı kişilerle görüşerek, istişarelerde bulunur; hükümlünün davranışları, sosyal uyumu ve sorumluluk bilincindeki gelişme hakkında üçer aylık sürelerle rapor düzenleyerek infaz hâkimine verir.

(6) Mahkeme, hükümlünün kişiliğini ve sosyal durumunu göz önünde bulundurarak, denetim süresinin herhangi bir yükümlülük belirlemeden veya uzman kişi görevlendirmeden geçirilmesine de karar verebilir.

(7) Hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklere, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi halinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda ceptirilmesine infaz hâkimliğince karar verilir.

(8) Denetim süresi yükümlülüklerle uygun veya iyi halli olarak geçirildiği takdirde, ceza infaz edilmiş sayılır.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İttüdüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI'nın katılımlarıyla 27/3/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı karamamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme 5237 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasının iptalini talep etmiştir. İtiraz konusu kurala göre hükümlü hakkında daha önce verilen ertelenmiş cezanın kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesi için hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi ya da kendisine yüklenen yükümlülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen uymamakta ısrar etmesi gerekmektedir.

4. Bakılmakta olan davanın konusunu ise hakkında ertelenmiş hapis cezası verilen hükümlünün denetim süresi içinde yeni bir kasıtlı suç işlemesi nedeniyle ertelenen cezanın kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesi talebi oluşturmaktadır.

5. Bu itibarla hükümlünün kendisine yüklenen yükümlülüklerle infaz hâkiminin uyarılarına rağmen uymamakta ısrar etmesi hâlinin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Öte yandan anılan fıkrada yer alan “*Hükümlünün denetim süresi içinde...*” ibaresi ve fıkranın “*...halinde; ertelenen cezanın kısmen veya tamamen infaz kurumunda çektirilmesine infaz hakimliğince karar verilir.*” bölümü, uygulanacak kural olan “*...kasıtlı bir suç işlemesi...*” ibaresinin yanı sıra bakılmakta olan davada uygulanma imkânı olmayan “*...veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi...*” bölümü yönünden geçerli, ortak kural niteliğindedir. Dolayısıyla bakılmakta olan davanın konusu gözetilerek kuralın kalan kısmının esasına ilişkin incelemenin fıkrada yer alan “*...kasıtlı bir suç işlemesi...*” ibaresi ile sınırlı olarak yapılması gerekir.

7. Açıklanan nedenlerle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasının;

A. “*...veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle, infaz hâkiminin uyarısına rağmen, uymamakta ısrar etmesi...*” bölümünün itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu bölüme ilişkin başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

B. Kalan kısmının esasının incelenmesine, esasa ilişkin incelemenin anılan fıkrada yer alan “*...kasıtlı bir suç işlemesi...*” ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

8. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Mehmet AKTEPE tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralı ve bunun gerekçesi ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. On Yıllık Süre Sorunu

9. Anayasa'nın “*Anayasaya aykırılığın diğer mahkemelerde ileri sürülmesi*” başlıklı 152. maddesinin dördüncü fıkrasında “*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği*

red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.” denilmiştir.

10. 6216 sayılı Kanun’un “Başvuruya engel durumlar” başlığını taşıyan 41. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da “Mahkemenin işin esasına girerek verdiği ret kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından itibaren on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla itiraz başvurusu yapılamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

11. 5237 sayılı Kanun’un 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan “...kasıtlı bir suç işlemesi...” ibaresi “sırf askeri suçlar” yönünden incelenmiş ve Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 tarihli ve E.2022/53, K.2022/91 sayılı kararıyla esastan reddedilmiştir. Bu karar 10/8/2022 tarihli ve 31919 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesince itiraz başvurusu üzerine işin esasına girilerek iptal talebi reddedilen kurala ilişkin olarak yeni bir başvurunun yapılabilmesi için ret kararının Resmî Gazete’de yayımlandığı 10/8/2022 tarihinden başlayarak geçmesi gereken on yıllık süre henüz dolmamıştır.

12. Açıklanan nedenle kurala yönelik başvurunun “sırf askeri suçlar” yönünden on yıllık yasak nedeniyle Anayasa’nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun’un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince reddi gerekir.

B. Anlam ve Kapsam

13. 5237 sayılı Kanun’un “Hapis cezasının ertelenmesi” başlıklı 51. maddesinde mahkemelerce hükmolunacak hapis cezalarının ertelenmesine ilişkin hükümler yer almaktadır. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında söz konusu cezanın ertelenmesine ilişkin şartlar düzenlenmiştir. Buna göre işlediği suçtan dolayı iki yıl veya daha az süreyle hapis cezasına mahkûm edilen kişinin cezası ertelenebilir. Bu sürenin üst sınırı, fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmamış veya altmış beş yaşını bitirmiş olan kişiler bakımından üç yıldır. Sanki hakkında hükmedilen adli para cezasının ertelenmesi ise mümkün değildir.

14. Ayrıca söz konusu fıkraya göre erteleme kararının verilebilmesi için kişinin daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı üç aydan fazla hapis cezasına mahkûm edilmemiş olması ve suçu işledikten sonra yargılama sürecinde gösterdiği pişmanlık dolayısıyla tekrar suç işlemeyeceği konusunda mahkemede bir kanaatin oluşması gerekmektedir.

15. Bununla birlikte maddenin (2) numaralı fıkrası uyarınca hapis cezasının ertelenmesi mağdurun veya kamunun uğradığı zararın aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi şartına bağlı tutulabilecektir.

16. (8) numaralı fıkrada hükümlünün denetim süresini yükümlülüklerle uygun veya iyi hâlli olarak geçirmesi durumunda ertelenen hapis cezasının infaz edilmiş sayılacağı belirtilmiştir. (7) numaralı fıkrada ise hükümlünün denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi veya kendisine yüklenen yükümlülüklerle uymamakta ısrar etmesi hâlinde ertelenen cezanın kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verileceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu fıkrada yer alan “...kasıtlı bir suç işlemesi...” ibaresi itiraz konusu kuralı oluşturmaktadır.

C. İtirazın Gerekçesi

17. Başvuru kararında özetle; erteleme kurumuyla suçlunun özgürlüğü kısıtlanmaksızın, ceza infaz kurumunun olumsuz etkilerinden korunarak ıslah edilmesinin amaçlandığı, buna karşılık itiraz konusu kural kapsamında denetim süresi içinde işlediği kasıtlı suç nedeniyle hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen sanık hakkındaki ertelenmiş hapis cezasının kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesinin erteleme amacıyla bağdaşmadığı, bu nedenle kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında orantısızlığın bulunduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

18. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

19. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri *de belirlilik* ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar (AYM, E.2020/80, K.2021/34, 29/4/2021, § 25; E.2022/9, K.2022/80, 21/6/2022, § 11).

20. Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleriyle bunların infazına ilişkin kurallar, Anayasa'nın konuya ilişkin kuralları başta olmak üzere, ülkenin sosyal, kültürel yapısı, etik değerleri ve ekonomik hayatın ihtiyaçları gözönüne alınarak saptanacak suç siyasetine göre belirlenir. Buna göre hangi fiilin suç sayılacağı, cezanın türü ve miktarı ile infaza ilişkin yasal düzenlemeler temelde devletin suç politikasına bağlı bir konudur.

21. Suç ve ceza yönünden sınırları belirtilen bu takdir alanı, ceza sisteminin tamamlayıcı bölümünü oluşturan infaz hukuku için de geçerlidir. Nitekim suç siyasetinde kanun koyucunun takdir yetkisine sahip olmasını gerektiren nedenlerin tamamı infaz hukuku alanında da aynen geçerlidir. Bu nedenle kanun koyucu erteleme kurumu, koşulları ertelenen cezanın infaz edilmesini gerektiren hâlleri anayasal hükümlere, toplumsal koşul ve gereklere göre serbestçe belirleyebilir (benzer yönde bkz. AYM, E.2020/53, K.2021/55, 14/7/2021, §§ 186, 187).

22. Çağdaş ceza hukukunda ceza yaptırımlarının belirlenmesindeki temel amaç ise suçlunun ıslahı, yeniden suç işleminin ve toplum için sürekli bir tehlike olmasının önüne geçmek, dolayısıyla topluma tekrar yararlı bir birey hâline getirilmesini sağlamaktır. Cezanın

infaz edilmesi ise kişiye gerçekleştirdiği haksızlık dolayısıyla etkili bir uyarıda bulunmak suretiyle onun etkin pişmanlık duymasını sağlamayı amaçlamaktadır. Mahkemelerde hükmolunan cezanın infazıyla hükümlünün gelecekte sosyal sorumluluğa sahip olarak suçsuz bir hayat sürmeye yatkın duruma getirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında suçlar için ceza yanında ya da yerine bir kısım tedbirin uygulanması da söz konusu olmaktadır. Bu kapsamda sanık hakkında hükmolunacak olan hapis cezasının ertelenebilmesi ile suçlunun toplum içinde özgürlüğü kısıtlanmadan, ceza infaz kurumlarının olumsuz etkilerinden de kurtarılarak, toplumla sosyal bağları koparılmadan ve her şeyden de önemlisi hayatın normal akışı değişmeden ıslah edilmesi amaçlanmaktadır. Cezaların kişiselleştirilmesine yönelik bu düzenlemeler, kamu yararının da bir gereğidir (AYM, E.2022/53, K.2022/91, 20/7/2022, § 15; E.2012/9, K.2012/103, 5/7/2012).

23. İtiraz konusu kural, denetim süresi içinde yeni kasıtlı bir suç işlenmesi hâlinde ertelenen hapis cezasının kısmen ya da tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesini düzenlemektedir. Hapis cezasının ertelenmesi kurumu belirli şartların sağlanması durumunda, suç olarak düzenlenmiş fiili işleyenlerin lehine öngörülmüş bir imkândır.

24. 5237 sayılı Kanun'un "Kast" başlıklı 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi olarak tanımlanmıştır.

25. 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ceza yargılaması sonunda verilebilecek hükümlerin beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, mahkûmiyet, güvenlik tedbirine hükmedilmesi, davanın reddi ve düşme kararları olduğu belirtilmiştir.

26. Ceza verilmesine yer olmadığı kararları ise anılan maddenin (3) ve (4) numaralı fıkralarında düzenlenmiştir. Maddenin (3) numaralı fıkrasında sanık hakkında yüklenen suçla bağlantılı olarak yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağırılık ve dilsizlik hâli ya da geçici nedenlerin bulunması, yüklenen suçun hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin yerine getirilmesi suretiyle veya zorunluluk hâli ya da cebir veya tehdit etkisiyle işlenmesi, meşru savunmada sınırın heyecan, korku ve telaş nedeniyle aşılması, kusurluluğu ortadan kaldıran hataya düşülmesi hâllerinde, kusurunun bulunmaması dolayısıyla mahkemece ceza verilmesine yer olmadığı kararı verileceği belirtilmiştir.

27. (4) numaralı fıkrada ise işlenen fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık sebebinin varlığı, karşılıklı hakaret, işlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı dolayısıyla faile ceza verilmemesi hâllerinde, ceza verilmesine yer olmadığına karar verileceği öngörülmüştür. Dolayısıyla anılan fıkra göre sanık tarafından işlenen suç, ceza mahkemesince sabit bulunmasına rağmen fıkrada sayılan cezasızlık hâllerinden birinin varlığı nedeniyle fail cezalandırılmayacaktır.

28. Bu itibarla (3) numaralı fıkrada belirtilen nedenlere dayalı olarak verilen ceza verilmesine yer olmadığı kararlarının kural kapsamında yer almadığı anlaşılmaktadır. Zira anılan fıkra uyarınca söz konusu karar, sanığın *kusurunun bulunmaması* nedeniyle verilmekte olup bu gibi durumlarda suçun manevi unsuru olan kastın varlığı aranmamaktadır. Başka bir

deyişle suçun bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi durumu söz konusu olmamaktadır. Bununla birlikte (4) numaralı fıkrada belirtilen nedenlere dayalı olarak verilen ceza verilmesine yer olmadığı kararlarının ise kural kapsamında yer aldığı açıktır.

29. Anılan fıkra kapsamında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilebilmesi için sanığa isnat edilen fiilin sanık tarafından işlendiğinin sabit olması gerekmektedir. Dolayısıyla sanığın suçu işlediği mahkemece tespit edildiği hâlde fıkrada sayılan sebeplerin varlığı nedeniyle cezalandırılmaması söz konusu olmaktadır. Bu durumda suçun manevi unsuru olan kasıt unsuru gerçekleşmekte olup kuralda yer verilen “*kasıtlı bir suç işlenmesi*” şartı yerine getirilmektedir. Bu hâlin ise sanığın Anayasa’nın 38. maddesinde öngörülen *masumiyetini* ortadan kaldırdığı söylenemez. Bunun yanı sıra (6) numaralı fıkraya göre mahkemece yüklenen suçun işlendiğinin sabit olması hâlinde, belli bir cezaya mahkûmiyet yerine veya mahkûmiyetin yanı sıra güvenlik tedbirlerine hükmedildiğinde ise sanığın -masumiyetinin ortadan kalkması dışında- ayrıca yaptırımına maruz kaldığı açıktır.

30. Bu itibarla (4) numaralı fıkra kapsamında mahkeme tarafından sanığın suçu işlediği tespit edilerek belirtilen nedenlerle ceza verilmesine yer olmadığı kararı verildiği hâllerde kişi hakkındaki ertelenmiş hapis cezasının kısmen ya da tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

31. Bu bağlamda kuralın kapsamının herhangi bir tereddüde yer vermeyecek biçimde açık ve net olarak düzenlendiği gözetildiğinde kuralın belirli ve öngörülebilir olduğu, bu yönüyle hukuki belirlilik ilkesiyle çelişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

32. Öte yandan kanun koyucu, anılan takdir yetkisi kapsamındaki düzenlemeleri yaparken hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan ölçülülük ilkesiyle de bağlıdır. Bu ilke ise *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç için elverişli olmasını, *gereklilik* getirilen kuralın ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını, *orantılılık* ise getirilen kural ile ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Bir kuralda öngörülen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında da ölçülülük ilkesi gereğince makul bir dengenin bulunması zorunludur.

33. Kural kapsamında denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlenmesi hâlinde erteleme ile tanınan imkânın ortadan kaldırılmasının bu süre içinde yeniden suç işlenmesinin önlenmesi suretiyle kamu düzeninin sağlanması amacına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Kuralda öngörülen düzenlemenin yeni bir suçun işlenmesinde caydırıcı ve önleyici bir etkiye sahip olacağı gözetildiğinde kuralın anılan amaca ulaşma bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez.

34. Bununla birlikte kuralda erteleme kararının geri alınmasının hükümlünün denetim süresi içinde işlediği yalnızca kasıtlı suçlar yönünden uygulanacağı açıktır. Başka bir ifadeyle hükümlünün denetim süresinde kasıt dışındaki kusurluluk hâllerinde suç işlediği sabit olsa dahi ertelenen cezanın kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesine karar verilmesi mümkün değildir.

35. Ayrıca kural, kasıtlı bir suç işlenmesi hâlinde ertelenen hapis cezasının mutlaka ceza infaz kurumunda aynen çektirilmesini öngörmemekte, bu konuda hâkime takdir yetkisi

tanımaktadır. Bu kapsamda hâkimin cezanın kısmen infaz kurumunda çektirilmesine de karar vermesi mümkündür. Nitekim kuralın gerekçesinde de “*Maddenin onuncu fıkrası, denetim süresi içinde hükümlünün hürriyeti bağlayıcı cezayı gerektiren kasıtlı bir cürüm işlemesi veya kendisine yüklenen davranış yükümlerini ihlâl etmesi veya denetimli serbestlik tedbirinin uygulanmasından kaçması hâllerinde ne yapılacağını göstermektedir. Bu takdirde hâkim ertelenen cezanın ya tamamen veya kısmen infazına karar verecektir. Bunun anlamı şudur ki, hükümlü bu hâlde mutlaka cezanın tümünü çekecek değildir.*” denilerek bu hususa vurgu yapılmıştır.

36. Diğer yandan kural, tüm kasıtlı suçlara aynı sonucu bağlamakta olup bu suçlara öngörülen cezalar yönünden de herhangi bir ayırım ya da istisna düzenlenmemektedir. Bu itibarla kuralla ulaşılmak istenen amaç ile bireylere yüklenen külfet arasındaki makul dengenin sağlandığı gözetildiğinde kural kapsamında denetim süresi içinde işlenen kasıtlı suçlar nedeniyle ertelenmiş cezanın infaz hâkimliğince çektirilmesine karar verilmesinin meşru amaç bakımından orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla kanun koyucunun takdir yetkisi içinde yer alan kuralın hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir yönü bulunmamaktadır.

37. Öte yandan hiç kuşkusuz her düzenlemede olduğu gibi kuralın da uygulanmasıyla ilgili olarak bazı sorunlar ortaya çıkabilir. Bu bağlamda mevcut uyumsuzluklara ilişkin sorunların her somut olayın özellikleri dikkate alınarak kuralın amacına uygun şekilde yorumlanması suretiyle mahkeme içtihatlarıyla çözülmesi gerekmektedir. Bu itibarla kuraldan ziyade kuralın uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek sorunlar anayasallık denetiminin konusu dışında kalmaktadır.

38. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamışlardır.

IV. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan “...*kasıtlı bir suç işlemesi...*” ibaresinin;

A. “*Sırf askeri suçlar*” yönünden iptaline karar verilmesi talebiyle yapılan itiraz başvurusunun Anayasa'nın 152. maddesinin dördüncü fıkrası ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 41. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. “*Diğer suçlar*” yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ile Kenan YAŞAR'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

11/12/2025 tarihinde karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan "...kasıtlı bir suç işlemesi..." ibaresinin Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olmadığına dair Mahkememizin çoğunluk görüşüne, aşağıda açıklanan nedenlerle iştirak edilmemiştir.

2. Dava konusu kural, erteleme süresi içinde kasıtlı olarak işlenen suçları kapsamakta olup, bu kapsamda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesinin (4) numaralı fıkrasında belirtilen nedenlere dayalı olarak verilen "ceza verilmesine yer olmadığı" kararları da uygulama alanı bulmaktadır.

3. Hapis cezasının ertelenmesi kurumu; işlediği suçtan pişmanlık duyan hükümlünün, özgürlüğü kısıtlanmaksızın ceza infaz kurumlarının olumsuz etkilerinden korunarak topluma yeniden kazandırılmasını ve ıslah edilmesini amaçlayan bir ceza hukuku müessesesidir. Bu amaç doğrultusunda, denetim süresinin iyi hâlli geçirilmesi hâlinde cezanın infaz edilmiş sayılması öngörülmüş; böylece cezanın bireyi dışlayan değil, topluma entegre eden bir işlev üstlenmesi hedeflenmiştir.

4. İtiraz konusu kural uyarınca, denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlendiğinin tespiti hâlinde, bu suç nedeniyle sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmiş olsa dahi ertelenmiş hapis cezasının kısmen veya tamamen ceza infaz kurumunda çektirilmesi mümkündür.

5. Bu durum, fiilin haksızlık içeriğinin kanun koyucu tarafından cezalandırılmaya değer görülmediği hâllerde dahi önceki hapis cezasının fiilen infaz edilmesi sonucunu doğurabilmektedir. Ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen bir fiilin, erteleme bozulmasına gerekçe yapılması; erteleme kurumunun ıslah edici, bireyselleştirici ve topluma kazandırıcı amacıyla bağdaşmamaktadır.

6. Bu hâlde ertelenmiş cezanın infazı, yeni fiil nedeniyle doğrudan bir ceza verilmesine rağmen dolaylı ve ağır bir cezalandırma etkisi yaratmaktadır. Ceza hukukunun son çare (ultima ratio) olma niteliğiyle bağdaşmayan bu sonuç, cezalandırma ile hedeflenen meşru amaçları aşmaktadır.

7. Çoğunluk görüşünde vurgulanan, ertelenmiş cezanın kısmen veya tamamen infazı konusunda hâkime takdir yetkisi tanınmış olması, ölçülülük sorununu ortadan kaldırmamaktadır. Zira ölçülülük denetiminde belirleyici olan, yalnızca takdir yetkisinin varlığı değil; bu yetkinin kullanılmasına imkân veren normatif tetikleme koşullarının meşru amaçla kurduğu ilişkisinin makullüğüdür. Ceza verilmesini gerektirmeyen bir fiilin, özgürlüğü bağlayıcı bir cezanın infazına yol açabilmesi, araç ile amaç arasındaki dengeyi bozmaktadır.

8. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesi, belirli koşulların varlığı hâlinde hapis cezasının ertelenmesine imkân tanımaktadır. Buna göre sanık hakkında hükümlenen hapis cezasının iki yıl veya daha az olması (on sekiz yaş altı ve altmış beş yaş üstü kişiler bakımından üç yıl), sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan üç aydan fazla hapis cezası almamış bulunması ve tekrar suç işlemeyeceği yönünde mahkemede kanaat oluşması hâlinde hapis cezası ertelenebilmektedir. Adli para cezaları ise bu kapsamda ertelenemez.

9. TCK'nın 51. maddesinin (7) numaralı fıkrası uyarınca, denetim süresi içinde kesinleşmiş mahkûmiyetle sonuçlanan kasıtlı bir suç işlemesi tespiti hâlinde, ertelenmiş hapis cezasının kısmen veya tamamen infazına karar verilebilmektedir. Anayasa Mahkemesi önünde bulunan uyuşmazlık, bu fıkrada yer alan "...denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi..." ibaresinin anayasal sınırlar içinde kalıp kalmadığı noktasında toplanmaktadır.

10. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 223. maddesi kapsamında verilen "ceza verilmesine yer olmadığı" kararları bakımından ise bir ayırım yapılmaktadır. Kusurun bulunmadığı hâllerde verilen 223. maddenin (3) numaralı fıkrası kapsamındaki kararlarda kasıt unsuru mevcut olmadığından, bu tür fiiller ertelenenin bozulmasına yol açmamaktadır.

11. Buna karşılık 223. maddenin (4) numaralı fıkrası kapsamında, fiilin suç oluşturduğu ve failin kusurlu olduğu tespit edilmekte; ancak etkin pişmanlık, şahsi cezasızlık ya da benzeri özel nedenlerle ceza verilmemektedir. Bu durumda kişi suçu işlemiş sayıldığından, somut olayın özelliklerine göre kasıt unsuru var kabul edilebilmekte ve ertelenenin bozulabilmesi mümkün hâlde gelmektedir.

12. TCK'nın 51. maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "kasıtlı bir suç işlemesi hâlinde infaz" ibaresi, kapsamı itibarıyla belirsizlik içermektedir. Anılan ibarenin, ceza verilmesine yer olmadığına ilişkin kararları da kapsayıp kapsamadığı hususu açık ve öngörülebilir değildir. Bu belirsizlik, bireyin hangi davranışı sonucunda ertelenmiş cezanın infaz edileceğini makul bir açıklıkla öngörememesine yol açmaktadır. Ayrıca, normun bu haliyle hâkime geniş ve sınırları belirlenmemiş bir takdir alanı tanınması, kanunilik ilkesi ile hukuk devleti ilkesinin (AY m.2) gerektirdiği belirlilik ve öngörülebilirlik şartlarıyla bağdaşmamaktadır. Bu belirsizlik, uygulamada oluşabilecek yorum birliğiyle giderilebilecek nitelikte olmayıp, doğrudan normun lafzından kaynaklanan yapısal bir öngörülemezlik içermektedir.

13. Öte yandan, TCK'nın 51. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca verilen infaz kararı, şeklen bir infaz işlemi olarak nitelendirilse dahi, maddi sonuçları itibarıyla önceki mahkûmiyetin hukuki durumunu değiştiren ve kişi aleyhine yeni bir sonuç doğuran cezalandırıcı bir işlem niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda, infaz kararının dayanağını oluşturan "kasıtlı suç işlenmesi" olgusunun, yeni bir yargılama sonucunda verilmiş ve kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmüyle sabit olmaksızın hukuki sonuç doğurması, yargı yetkisinin sınırlarının belirsiz biçimde genişletilmesi sonucunu doğurabilecek niteliktedir.

14. Bu durum, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmasını öngören Anayasa'nın 9. maddesi ile ceza sorumluluğunun şahsiliği ve suçluluğun hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamayacağına ilişkin güvenceleri içeren Anayasa'nın 38. maddesi bakımından anayasal sorunlar barındırmaktadır. Zira, kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararı bulunmaksızın bireyin özgürlüğünden yoksun bırakılması sonucunu doğuran bir mekanizmanın işletilmesi, hakimlik teminatı ve masumiyet karinesi ile bağdaşmamaktadır. Zira mahkûmiyet hükmüyle sabit olmayan bir fiilin, kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması sonucunu doğurması, masumiyet karinesinin dolaylı biçimde bertaraf edilmesi anlamına gelmektedir.

15. Bu bağlamda, denetim süresi içinde işlenen ve hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen bir fiil nedeniyle kişinin yeni bir ceza ile karşılaşmamasına rağmen, önceki ertelenmiş hapis cezasının infaz edilmesi sonucunun doğabilmesi, dolaylı bir cezalandırma etkisi yaratabilmektedir. Özellikle fiilin haksızlık içeriğinin düşük olması sebebiyle ceza verilmemesinin tercih edildiği durumlarda, bu sonucun ölçülülük ilkesi bakımından aşırı olduğu açıktır.

16. Bu yönüyle kural, hukuk devleti ilkesinin ayrılmaz bir unsuru olan orantılılık alt ilkesini ihlal etmekte; erteleme kurumunun amacını aşan, öngörülemez ve ağır sonuçlar doğurarak Anayasa'nın 2. maddesiyle bağdaşmamaktadır.

17. Bu itibarla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan "...denetim süresi içinde kasıtlı bir suç işlemesi..." ibaresinin; yalnızca ceza verilmesini gerektiren ve mahkûmiyetle sonuçlanan fiillerle sınırlı olacak şekilde daraltıcı yorumlanması, ceza verilmesine yer olmadığına karar verilen fiillerin erteleme bozulmasına otomatik olarak dayanak yapılmaması gerekmektedir. Ayrıca, hâkime tanınan takdir yetkisinin ölçülülük ilkesine uygun kullanılabilmesi için, fiilin haksızlık içeriği, cezasızlık nedeni ve erteleme kurumunun ıslah edici amacıyla kurduğu ilişkinin gerekçede açıkça ortaya konulması zorunlu olmalıdır. Anayasa'nın 38. maddesi kapsamında kalan susma hakkı ve yakınları suçlamama güvencesini zedeleyebilecek uygulamaların açıkça dışlanması ise hukuk devleti ilkesinin ve temel hak güvencelerinin korunması bakımından kaçınılmazdır. Aksi yorum, cezasız bırakılması bilinçli olarak tercih edilen fiillerin, dolaylı bir yaptırım aracına dönüştürülmesi sonucunu doğuracaktır.

18. Bununla birlikte dava konusu kural, yalnızca Anayasa'nın 2. maddesi bağlamında değil, Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan kendini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlamaya zorlanmama hakkı bakımından da ciddi bir anayasal sorun doğurmaktadır.

19. 5237 sayılı Kanun'un 284. maddesinin (2) ve (4) numaralı fıkraları birlikte değerlendirildiğinde; üstsoy, altsoy, eş veya kardeş tarafından işlenen bir suçla ilişkin delilleri bildirmeyen kişi hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekmektedir. Bu durumda kişi, hukuken suç işlediği kabul edilse dahi, kanun koyucunun açık iradesiyle cezalandırılmamaktadır. Ancak denetim süresi içinde bulunan bir hükümlü bakımından, bu tür bir fiil nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi hâlinde dahi dava konusu kural gereğince erteleme kararının kaldırılması ve önceki hapis cezasının infaz edilmesi riski ortaya çıkmaktadır.

20. Bu risk, kişiyi ertelenmiş cezasının infaz edilmemesi için yakınları aleyhine beyanda bulunmaya veya delil göstermeye zorlayabilecek niteliktedir. Böyle bir sonuç, Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan "hiç kimsenin kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamayacağı" ilkesinin dolanılması anlamına gelmektedir. Bu sonuç, soyut ve istisnai bir ihtimal olmayıp, kuralın normatif yapısından doğrudan kaynaklanan ve makul şekilde öngörülebilir bir baskı mekanizmasıdır.

21. Kişinin ceza tehdidi altında olmaksızın susma hakkını kullanabildiği bir durumda dahi, ertelenmiş cezanın infazı tehdidiyle karşı karşıya bırakılması, anayasal güvencenin fiilen işlevsiz hâle gelmesine yol açmaktadır.

22. Bu itibarla dava konusu kural, her ne kadar hâkime takdir yetkisi tanımakta ise de belirli durumlarda bireyi anayasal olarak yasaklanmış bir davranışa zorlayabilecek dolaylı ve ağır sonuçlar doğurmakta hem hukuk devleti ilkesini hem de Anayasa'nın 38. maddesinde güvence altına alınan temel hakkı zedelemektedir.

23. Açıklanan nedenlerle, 5237 sayılı Kanun'un 51. maddesinin (7) numaralı fıkrasında yer alan "...kasıtlı bir suç işlemesi..." ibaresinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Kenan YAŞAR